

قوانین انتظامی پزشکی

به نام پروردگار بخشنده مهربان

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ

لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ (آیه ۱۰۵ سوره نساء)

(ما این کتاب را بحق بر تو نازل کردیم ، تا به آنچه خداوند به تو آموخته در میان مردم قضاوت کنی)

آشنایی پزشکان و کادر پزشکی به قوانین و مقررات انتظامی از ضروریات می باشد و باعث رعایت حقوق بیمار ، پیشگیری از قصورات پزشکی ، اعتماد و رضایتمندی مردم می شود.

تخلفات پزشکی:

قصور پزشکی نوعی جرم است که بنا به تبصره ۳ ماده ۲۹۵ قانون مجازات اسلامی ایران در حکم جرم شبه عمد است .

جرایم عمومی عبارتند از :

الف) جرم عمدی (با سوء نیت ، قصد فعلی و قصد جرم همراه است) که مجازات آن قصاص است.

ب) جرم غیر عمد یا شبه عمد (بدون مسئولیت) ولی همراه با تقصیر (حرفه ای) است و قصد فعلی وجود دارد ولی قصد جرم ندارد که مجازات آن دیه است.

ج) خطای محض بدون سوء نیت و بدون تقصیر ، نه قصد فعل و نه قصد جرم دارد ، که مجازات آن دیه است.

قصور پزشکی یعنی درمانی که بر طبق استانداردهای پذیرفته شده پزشکی نباشد و منجر به فوت یا نقص عضو در بیمار گردد. قصور پزشکی که معادل **Malpractice** است، همان تخلف انتظامی است. در واقع قصور پزشکی به معنای تشخیص نادرست توسط پزشک یا سهل انگاری (**Neglect**) یا تجویز داروی اشتباه توسط درمانگر یا همان پزشک معالج است.

در آمریکا **Preventable Medical Errors** ششمین دلیل مرگ می باشد و سالانه ۹۸۰۰۰ نفر را می کشد و باعث ضرر ۲۹ سالانه میلیاردی به جامعه آمریکا می شود. در مطالعه دانشکده پزشکی هاروارد حدود ۱۸٪ بیماران بستری در بیمارستانها در طول دوره مراقبت خود دچار ضایعات خانمان برانداز و یا حتی کشنده می شوند (**American Association for Justice**)

برابر ماده ۳۳۶ قانون مجازات اسلامی تقصیر مشتمل است بر بی مبالاتی ، بی احتیاطی ، عدم مهارت و رعایت نکردن مقررات دولتی.

-بی مبالاتی :

شامل ترک فعلی است که از نظر علمی و فنی انتظار انجام آن از پزشک می رود ولی صورت نپذیرفته است. عدم تدارک و تهیه تمهیدات لازم مثل آزمایشها و عکس های رادیولوژی ، و عدم انجام مشاوره های لازم و اخذ شرح حال و معاینه دقیق قبل از عمل جراحی یا اقدام درمانی ، یا معاینه نکردن قلب و عدم تهیه نوار قلبی قبل از بیهوشی ، همگی بی مبالاتی است. بنابراین در بی مبالاتی عملی باید انجام می گرفت ولی صورت نپذیرفته و جنبه منفی یا عدم انجام کار مطرح است.

- بی احتیاطی :

بر خلاف بی مبالاتی جنبه مثبت و وجودی دارد یعنی اینکه فعلی انجام گرفته که از نظر علمی و اصول پزشکی نباید انجام میگرفت. لذا پزشک توجه و دقت کافی در امر درمان یا آزمایش را مبذول نداشته ، یا مرتکب اشتباه یا زیاده روی شده ، در نتیجه ضرر جسمانی یا روانی برای بیمار ایجاد کرده است. از جمله مثالهای این مورد ، پاره شدن روده در حین اعمال جراحی شکم ، جا گذاشتن وسایل جراحی یا پانسمان در داخل بدن ، هرگونه دستکاری نابجا در اعضای که در مجاورت عضو مورد عمل قرار دارند ، تجویز دارو بیش از میزان لازم و نظایر آن قابل ذکر است.

- عدم مهارت :

شامل مواردی است که پزشک تبحر علمی و فنی لازم را برای انجام کار بخصوصی نداشته باشد، مانند عدم تصمیم گیری به موقع، نداشتن سرعت لازم برای انجام عمل جراحی و جلوگیری از عوارض قابل پیش بینی . مهارت یک پزشک، کارایی و توانایی او در انجام وظیفه ای است که بر عهده میگیرد و عدم مهارتش به ناتوانی او یا فقدان کارایی اش برای انجام امور تخصصی پزشکی یا جراحی وابسته است. عدم مهارت ممکن است از نوع عملی باشد و ناشی از تازه کار بودن یا بی تجربگی ، یا از نوع علمی باشو و حاکی از بی سوادی و عدم بهره وری کافی از دانش پزشکی ، که به هر صورت نمی تواند عذر موجه یا از بین برنده مسئولیت برای قصور پزشک باشد. عدم مهارت به صورت ندانم کاری یا دست پاچگی در جراحان و متخصصان تازه کار اغلب هنگامی دیده میشود که در حین عمل جراحی یا اقدام درمانی تخصصی با واقعه ای غیر عادی روبه رو می گردند. برای مثال ، بیماری بدنبال شکستگی چند قطعه ای و داخل مفصلی انتهای تحتانی استخوان فمور راست به دست یک متخصص ارتوپدی تحت عمل جراحی قرار میگیرد و متاسفانه پزشک معالج برای درمان این شکستگی پیچیده و مشکل از روش درست و منطقی استفاده نمیکند و این امر سبب جوش نخوردن استخوان و بروز عوارض عفونی در مفصل شده است. به هر حال از یک پزشک انتظار نمی رود که از همه دقایق علمی و فنی رشته خویش اطلاع داشته باشد ولی در مقابل لازم است پزشک اطلاعاتی درحد معقول و متناسب از پیشرفت های مهم دانش پزشکی داشته باشد. ملاک تعیین این شناخت معقول و متناسب، خبرگان و کارشناسان صاحب صلاحیت و ارشد در رشته تخصصی مربوط در کشور هستند.

– عدم رعایت مقررات دولتی :

یعنی عدم توجه به آیین نامه ها ، بخش نامه ها ، دستورالعملهای مقامات اداری مافوق ، نظام پزشکی ، وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی که حاکم بر اشتغال به حرفه پزشکی و مربوط به حرفه های گوناگون تخصصی پزشکی و رشته های وابسته به آن است، مانند رعایت نکردن ضوابط مربوط به تابلوی مطب یا سرنسخه های پزشکی یا خودداری از پذیرش بیماران اورژانسی و نظایر آن .

جرائم پزشکی به چند دسته تقسیم می شوند؟

جرائم پزشکی به دو دسته اساسی تقسیم می شوند: اول جرائم خاص پزشکی و دوم جرائم مرتبط با اعمال پزشکی یا جرائم مغایر با شئون پزشکی.

آیا در قوانین در مورد حقوق بیمار اشاره شده است؟

بدون تردید شکایت و دادخواهی و تظلم خواهی از حقوق اساسی و بنیادین آحاد جامعه و از جمله بیماران است. این حق اصطلاحاً یک حق ذاتی حقوق بشری است و حق بیمار است که آن را از پزشک یا مراکز درمانی مطالبه کند. اصولاً هر شخصی که مورد ظلم واقع شده باشد حق تظلم خواهی و مراجعه به محکمه و دادسرا را دارد. البته مفهوم این سخن به معنای محکومیت مشتکی عنه نیست. وظیفه دادسرا و دادگاه اجرای عدالت است.

آیا ممکن است پزشکان در انجام امور پزشکی و تخلفات، قصد و عمدی داشته باشند؟

البته قصد و عمد در تقصیرات پزشکی به صورتی که همانند سایر جرائم باشد نیست. پزشک قصد ارائه خدمت به بیمار را دارد، و در این راستا ممکن است مرتکب خطا یا اشتباه در تشخیص شود یا دارویی را به طور اشتباهی تجویز کند. این گونه جرائم که اصطلاحاً خطای پزشکی جانشین عنصر روانی جرم می شود، زمینه تعقیب پزشک معالج را فراهم می سازد با جرائم عمومی دیگر مانند خیانت در امانت که قاضی باید عنصر روانی جرم را احراز کند متفاوت است.

در صورتی که پزشک معالج مرتکب خطایی شود این خطا متوجه رئیس بیمارستان یا کادر درمانی می شود ؟

حضور پزشکان در مراکز درمانی و بیمارستان ها یا درمانگاه ها و کلینیک ها و معالجه بیماران زمینه بروز مسئولیت برای مدیران مراکز درمانی ایجاد نمی کند. براساس اصل شخصی بودن جرائم و مجازات ها پزشک معالج در صورت تقصیر تحت تعقیب قرار می گیرد و نه مرکز درمانی، به جز در موارد خاصی که ممکن است تقصیر و خطای جزایی به مسئول فنی یا مدیر مرکز درمانی بازگردد. بنابراین در معالجه و درمان بیماران پزشک معالج مسئول است و باید پاسخگو باشد که البته در تیم جراحی وضع به گونه دیگری است .

مرجع رسیدگی به جرائم پزشکی و دارویی کدام است؟

مرجع رسیدگی آن دادسرای انتظامی و هیات های بدوی، تجدیدنظر انتظامی و عالی نظام پزشکی است.

آیا قضات رسیدگی کننده به این گونه جرائم خود پزشک هستند یا اصولاً آشنا به مباحث پزشکی هستند؟

البته لازمه اشتغال به قضاوت در دادسراها و دادگاه‌هایی که جرائم پزشکی را مورد رسیدگی قرار می‌دهند تسلط بر مباحث پزشکی نیست. بلکه این قضات باید متخصص و صاحب‌نظر در حوزه حقوق پزشکی باشند.

رضایت و برائت در درمان:

کسب رضایت از بیمار چیست؟

- کسب رضایت از بیمار به معنی دادن اجازه مداخله پزشکی با استقلال کامل از طرف بیمار می‌باشد.
- بیماران حق دارند در ارتباط با مراقبت‌های پزشکی خود تصمیم بگیرند و حق دارند تمام اطلاعات مرتبط جهت این تصمیم‌گیری را در اختیار داشته باشند.
- کسب رضایت فرایندی مقطعی نیست، بلکه روندی است که در مدت درمان بروز می‌یابد.

رضایت = قبول یا امتناع از درمان

اجزاء رضایت:

□ ارائه اطلاعات = آشکارسازی (Disclosure)

در اختیار قراردادن اطلاعات مربوطه از سوی پزشک و فهم آنها به وسیله بیمار

□ ظرفیت تصمیم‌گیری (Capacity):

توانایی بیمار برای فهم اطلاعات مربوطه و درک پیامدهای تصمیم‌گیری تاحدی که بشکل منطقی قابل پیش‌بینی باشد.

□ تصمیم‌گیری داوطلبانه (Voluntariness):

حق بیمار در تصمیم‌گیری آزادانه بدون فشار، اجبار یا فریب

اهمیت و اهداف کسب رضایت:

- اخلاقی: کسب رضایت از بیمار برپایه اصول اخلاقی خودمختاری (اتونومی) بیمار و احترام به اشخاص بنا نهاده شده = رعایت حقوق و احترام به استقلال بیمار
- قانونی: یک الزام قانونی است. طبق قوانین عام، درمان بیمار بدون رضایت وی نوعی ضرب و جرم تلقی می‌گردد و اگر رضایت آگاهانه درست دریافت نشود قصور تلقی می‌گردد = رفع مسئولیت کیفری

رضایت آگاهانه:

رضایت آگاهانه عبارتست از توافق آزادانه (و ابطال پذیر) فرد واجد صلاحیت (بیمار) مبنی بر مشارکت در تصمیم گیری درمانی (یا تحقیقاتی) بدنبال آگاهی از ماهیت، هدف و الزامات آن با اعتقاد به تاثیر این مشارکت در انتخاب موثرترین و مفیدترین روش درمانی.

رضایت نامه آگاهانه:

(Informed Consent)

- آگاهی در مورد روش طرح
- آگاهی در مورد نتایج احتمالی و شرح خطرها
- بیان فواید طرح برای شرکت کنندگان و سایرین
- پاسخگویی به سوالات
- محرمانه بودن اطلاعات
- خروج آزادانه
- چگونگی جبران لطمات
- عدم پنهان کاری

انواع رضایت نامه:

- رضایتنامه برای درمان طبی
- رضایتنامه برای درمان جراحی
- رضایتنامه برای قطع عضو
- رضایتنامه برای برداشتن عضو (جهت پیوند)
- رضایت نامه برای برداشتن عضو (بعد از مرگ)
- رضایتنامه برای کالبد گشائی مدیکال
- رضایت نامه برای شوک تراپی، رادیو تراپی، شیمی درمانی، عقیم سازی
- رضایت برای امتناع از درمان Refusal to Treatment

- رضایت برای ترخیص
- رضایت برای بیهوشی
- رضایت استفاده از اطلاعات پزشکی پرونده بیمار به قصد آموزش (rounds, books, report)
- رضایت در موارد پژوهش (بکار بردن دارو و بررسی Side effect آن)

با اخذ رضایت ← اعمال طبیی یا جراحی جرم محسوب نمی شوند.

مسئولیت کیفری : منتفی

مسئولیت مدنی : پا برجا

مواردی که اخذ رضایت نامه لازم نیست :

۱- بیماران اورژانس تا هنگامی که نجات حیات آنها مطرح باشد ؛ پس از اقدامات اولیه در رفع خطر جانی برای اقدامات بعدی نیاز به رضایت است .

۲- بیماری های واگیر

۳- معاینه مهاجرین و مسافرینی که از خارج کشور می آیند در مواقع شیوع بیماری های مسری

۴- معاینه بهداشتی زندانیان و افرادی که در اردوهای کار و آموزش به سر می برند .

۵- معاینه بهداشتی فروشندگان و تهیه کنندگان مواد غذایی

۶- معاینه دانش آموزان مدارس از نظر بهداشت عمومی

۷- داوطلبان ازدواج

۸- اقدام به خودکشی

۹- معاینه متهمین یا مصدومین از نظر پزشکی قانونی به دستور دادسرا

برائت به چه معناست؟

اخذ برائت این است که پزشک قبل از شروع به درمان خطرات احتمالی را به بیمار یا ولی او تذکر بدهد تا در صورت بروز خسارت، مسئول و مدیون نباشد. به عبارت دیگر با اخذ برائت به پزشک اجازه داده میشود با توجه به تخصص و صلاحیت بتواند در مقام درمان بیمار را در معرض آسیب قرار دهد.

تفاوت رضایت و برائت؟

اگر پزشک فقط رضایت گرفته باشد، در صورت بروز مرگ، نقص عضو یا خسارت مالی، ضامن است ولی اگر برائت نیز تحصیل کرده باشد، عهده دار خسارت پدید آمده نیست.

فقط اصل برائت است که موجب سقوط ضمان می شود. البته در صورت قصور پزشکی، برائتی که قبل از درمان گرفته شده، باعث سقوط ضمان نیست.

- ماده ۶۰ - چنانچه طبیب قبل از شروع درمان یا اعمال جراحی از مریض یا ولی او برائت حاصل نموده باشد ضامن خسارت جانی ، یا مالی یا نقص عضو نیست و در موارد فوری که اجازه گرفتن ممکن نباشد طبیب ضامن نمی باشد .
- ماده ۳۱۹ قانون مجازات اسلامی ایران که بر اساس شرع مقدس اسلام تدوین شده است، می گوید: «هرگاه طبیبی گرچه حاذق و متخصص باشد در معالجه هایی که شخصاً انجام می دهد یا دستور آن را صادر می کند، هر چند به اذن مریض یا ولی او باشد، باعث تلف جان یا نقص عضو یا خسارت مالی شود ضامن است.»
- ماده ۳۲۲ ق م ا: هرگاه طبیب یا بیطار و مانند آن قبل از شروع به درمان از مریض یا ولی او یا از صاحب حیوان برائت حاصل نماید، عهده دار خسارت پدید آمده نخواهد بود.

جهت رفع ضمان از پزشک ، علاوه بر اخذ رضایت و برائت ، شرایط زیر نیز باید تحقق پیدا نماید:

- (۱) لزوم رعایت موازین فنی علمی و نظامات دولتی در حین اقدامات درمانی
 - (۲) آگاهی کامل بیمار یا اولیاء وی از جریان کامل بیماری ، نوع عمل جراحی و بیهوشی ، عوارض و عواقب اقدامات درمانی
 - (۳) اندیکاسیون قطعی عمل جراحی به عنوان اصلی ترین روش درمان بیمار
 - (۴) عدم بکارگیری عبارات و موضوعات تخصصی پزشکی در رضایت نامه و برائت نامه خارج از درک و فهم بیمار
 - (۵) عدم طرح قید و شرط و تعهد خاص برای بیمار جهت امضاء برائت نامه
 - (۶) عدم بکارگیری تهدید ، تطمیع یا ارباب برای امضاء و تأیید رضایت نامه و برائت نامه
 - (۷) بلوغ ، آگاهی و اختیار در شخص بیمار ، ولی یا سرپرستان وی بعنوان امضاء کننده در مواردی که بیمار در وضعیت اورژانس می باشد و امکان اخذ رضایت و برائت از شخص بیمار وجود ندارد مطابق بند دوم ماده ۵۹ و نیز ماده ۶۰ ق.م.ا. نیاز به کسب رضایت و برائت وجود نداشته و پزشک معالج مجاز خواهد بود مطابق موازین فنی و علمی و نظامات دولتی و بر اساس تشخیص خود نسبت به ارائه اقدامات درمانی به بیمار اقدام نماید.
- کسب رضایت و برائت از بیمار شرط اصلی مشروعیت معالجه اذن بیمار است.

منشور حقوق بیمار در ایران:

- محور اول: دریافت مطلوب خدمات سلامت حق بیمار است.
 - محور دوم: اطلاعات باید به نحو مطلوب و به میزان کافی در اختیار بیمار قرار گیرد.
 - محور سوم: حق انتخاب و تصمیم‌گیری آزادانه بیمار در دریافت خدمات سلامت باید محترم شمرده شود.
 - محور چهارم: ارائه خدمات سلامت باید مبتنی بر احترام به حریم خصوصی بیمار و رعایت اصل رازداری باشد.
- محور پنجم: دسترسی به نظام کارآمد رسیدگی به شکایات حق بیمار است.

شرح وظایف و گردش کار دادسرای انتظامی سازمان پزشکی:

ماده ۳- وظایف و اختیارات سازمان با توجه به اهداف فوق به شرح زیر می باشد :

و - رسیدگی انتظامی به تخلفات صنفی و حرفه ای شاغلین حرف پزشکی که عنوان جرائم عمومی را نداشته باشند.

ح - همکاری با مراجع ذی صلاح در جهت رسیدگی به تخلفات غیر صنفی و جرائم شاغلین به حرف پزشکی و وابسته به پزشکی و اظهار نظرهای کارشناسی مشورتی در این رابطه با مراجع ذی ربط

ط - همکاری با مراجع ذی صلاح در جهت حفظ احترام و شئون پزشکی در جامعه .

ماده ۲۸ - سازمان نظام پزشکی به منظور رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای شاغلین حرف پزشکی و وابسته در مرکز دارای هیأت های عالی انتظامی پزشکی و در مراکز استان ها دارای هیأت های بدوی و تجدید نظر و در شهرستان ها دارای هیأت های بدوی انتظامی پزشکی خواهد بود که مطابق مواد بعدی این قانون تشکیل می گردند.

ماده ۲۹ - در معیت هیئت بدوی انتظامی، اعضای دادسرا مرکب از دادستان و تعداد مورد نیاز دادیار به تشخیص شورای عالی با رأی اعضاء هیأت مدیره و حکم ریاست سازمان انتخاب می شوند.

ماده ۱ - دادسرای انتظامی عهده دار تحقیق و کشف تخلفات و تعقیب متخلفین و اقامه شکایت انتظامی در هیأت های بدوی انتظامی در حدود قوانین و مقررات پزشکی اعم از تصویب نامه ها، آئین نامه ها، مصوبات شورای عالی، دستورالعمل ها و نظامات معین می باشد.

ماده ۲- دادسرا به ریاست دادستان انتظامی و به تعداد لازم دادیار تشکیل می شود. دادستان می تواند دارای یک معاون اول باشد که در غیاب او وظایف انتظامی و اداری را انجام دهد. دبیرخانه دادسرا تحت نظارت دادستان انجام وظیفه می کند. رئیس دفتر دادسرا از بین کارمندان با سابقه سازمان انتخاب می شود. دبیرخانه به تناسب پرونده ها و در صورت اقتضا می تواند دارای منشی و بایگان باشد.

ماده ۶- تعقیب امور انتظامی منحصرأ با دادسرای انتظامی است. جهات قانونی برای شروع تعقیب همان است که در ماه ۳۰ قانون سازمان نظام ذکر شده است.

ماده ۳۰- دادسرای انتظامی در موارد ذیل مکلف به شروع رسیدگی است :

الف - شکایت شاکی ذی نفع یا سرپرست و یا نمایندگان قانونی بیمار

ب - اعلام تخلف از مراجع قضایی - اداری

ج - اعلام تخلف از طرف هیأت مدیره، شورای عالی و ریاست سازمان

د - شکایت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

ه - در مورد تخلفات مشهودی که به نظر اعضاء دادسرا و هیأت های انتظامی پزشکی رسیده است.

و - ارجاع از طرف هیأت بدوی انتظامی پزشکی

ماده ۱۵- شاکی انتظامی کسی است که شخصاً "ذینفع بوده و قانوناً" حق مطالبه دیه و ضرر و زیان را در محاکم دادگستری دارد. چنانچه اقدام شاکی به شکایت انتظامی به نمایندگی از بیمار صغیر، محجور یا عاجز باشد باید سمت شاکی از حیث ولایت، قیمومت، وکالت، امانت و غیره مسلم و مدارک مربوط به سمت اخذ گردد.

ماده ۱۰۸- اجرای احکام و تصمیمات هیأت های انتظامی جز در مورد تذکر یا توبیخ شفاهی که در حضور هیأت مدیره نظام پزشکی محل صورت می گیرد، با دادسرای انتظامی است.

ماده ۱۱۶- واحد اجرای احکام مکلف است محکومیت های صاحبان حرفه های پزشکی و وابسته را در سوابق انتظامی ثبت و ضبط نموده و یک نسخه از رونوشت حکم را جهت درج در پرونده نظام پزشکی صاحبان حرفه های پزشکی پروانه دار، به آن مرجع ارسال نماید.

بخشنامه مربوط به قوانین صدور جواز دفن:

در موارد مشروحه زیر تعیین و یا تایید علت فوت الزاماً در پزشکی قانونی انجام گرفته و فقط این سازمان مجاز به صدور جواز دفن برای آن می باشد. صدور جواز دفن موارد ذکر شده خارج از سازمان پزشکی قانونی کشور بدون دستور مقام قضایی خلاف قوانین و نظامات دولتی محسوب می گردد:

۱- مرگ ناشی از قتل

۲- مرگ به دنبال خودکشی

۳- مرگ بدنبال هر گونه منازعه (اعم از درگیری فیزیکی یا لفظی)

۴- مرگ ناشی از صدمات هر گونه سلاح سرد یا گرم

۵- مرگ بدنبال حوادث رانندگی و تصادف (به هر شکل و با هر فاصله زمانی از حادثه که مرگ رخ دهد)

۶- مرگ بدنبال مسمومیت (شیمیایی، دارویی، گازگرفتگی و ...)

۷- مرگ بدنبال سوء مصرف مواد مخدر

۸- مرگ بدنبال حوادث (زلزله، سیل، سقوط، برق گرفتگی، سرما زدگی، گرم‌زدگی، صاعقه زدگی و ...)

۹- مرگ ناشی از کار (حوادث شغلی، مواد آلاینده محیط کار و ...)

۱۰- مرگ در زندان، بازداشتگاه، پرورشگاه، اردوگاه، پادگان، آسایشگاه، مهمانسرا و ...

۱۱- مرگ در معابر و مجامع عمومی و پارکها

۱۲- مرگ ناشی از اقدامات تشخیصی و درمانی

۱۳- مرگ حین یا متعاقب زایمان یا سقط جنین

۱۴- مرگ حین یا متعاقب ورزش

۱۵- مرگ های ناگهانی غیر منتظره و غیر قابل توجیه

۱۶- هر مرگی که احتمال شکایت از کسی مطرح باشد

۱۷- هر نوع مرگ مشکوک

۱۸- مرگ افراد ناشناس

۱۹- مرگ اتباع بیگانه

۲۰- مرگ ناشی از خشونت خانوادگی

۲۱- هر مرگی که احتمال جنحه یا جنایت در آن برود.

اهمیت رازداری از دیدگاه اخلاق پزشکی:

یکی از مهمترین وظایف اخلاقی در حیطه پزشکی رعایت رازداری است. رازداری به عنوان یک مسئولیت مقدس در سوگند نامه بقراط شرح داده شده است به طوری که در این سوگند نامه آمده است: «آنچه که من در طی درمان یا حتی خارج از درمان راجع به زندگی فرد می بینم یا می شنوم، به هیچ وجه نباید انتشار یابد. من صحبت کردن راجع به این مسائل را برای خود ننگ می دانم»

اهمیت رازداری از دیدگاه قانون ایران:

در قوانین کشور ایران هم به مسئله رازداری توجه ویژه ای شده است به طوری که در ماده ۶۴۸ قانون مجازات اسلامی آمده است که «اطباء و جراحان و ماماها و داروفروشان و کلیه کسانی که به مناسبت شغل یا حرفه خود محرم اسرار محسوب می شوند، هر گاه در غیر از موارد قانونی، اسرار مردم را افشا کنند به سه ماه و یک روز تا یکسال حبس و یا به جزای نقدی محکوم می شوند».

اهمیت رازداری از دیدگاه درمانی:

در ضمن رازداری پزشک اطمینان لازم را در بیمار جهت بیان تمام نکات و اسرار مربوط به بیماری ایجاد می کند. اگر بیماران از محرمانه ماندن اطلاعات شخصی خود مطمئن نباشند اعتماد و اطمینان بین پزشک و بیمار از بین می رود در این صورت ممکن است بیماران دیگر همه اطلاعات لازم بهداشتی را به پزشک ارائه نکنند و این مسئله باعث می شود که پزشک نتواند اقدامات مؤثر تشخیصی یا درمانی را برای بیمار انجام دهد و روند اقدامات پزشکی مختل شده و یا کارآیی لازم را نداشته باشد.

مواردی که می توان نسبت به نقض رازداری تصمیم گیری کرد:

۱- راضی بودن خود بیمار

۲- منفعت بیمار

۳- احتمال جدی صدمه به دیگران

۴- الزامات قانونی در مواردی مثل انتشار گزارش موارد یک بیماری خاص

۵- در برابر درخواست مقامات قضایی

کمک به بیماران اورژانس:

ماده ۳ فصل اول قانون تعزیرات حکومتی امور بهداشتی و درمانی :

خودداری بیمارستانها از پذیرش و ارایه خدمات اولیه لازم به بیماران اورژانس جرم محسوب شده و متخلف در مراحل مختلف به مجازاتهای زیر محکوم می گردد:

۱- جریمه نقدی

۲- توبیخ کتبی

۳- درج در پرونده پزشکی

۴- لغو پروانه مسئول فنی موسسه

۵- لغو پروانه تاسیس

گواهینامه های پزشکی:

گواهی نامه های پزشکی به دو گروه عمده تقسیم می شوند:

الف) گواهی های پزشکی غیر رسمی:

- ✓ این گواهی نامه ها به تقاضای شخص بیمار صادر می شود.
- ✓ هنگام تنظیم این گواهی نامه ها احراز هویت و درج مشخصات کامل بیمار، سیربیماری، مدت استراحت پزشکی و در صورت رضایت بیمار، نوع بیماری وی می بایست اعلام شود .
- ✓ نکته مهم این است که گواهی نامه های پزشکی که به درخواست اشخاص تنظیم و صادر می شود باید به خود فرد تحویل شود و بدیهی است که پزشکان حتماً باید از صدور گواهی برای بیماری که شخصاً آن را معاینه و ویزیت نکرده اند و نیز از تحویل گواهی یک فرد به افراد دیگری که فاقد هویت یا صلاحیت لازم هستند، اجتناب کنند .

ب) گواهی های پزشکی رسمی:

این گواهی نامه ها در پاسخ به پرسش های سازمان های قضایی، دولتی و مراجع قانونی صادر می شوند . از آن جمله موارد زیر را می توان نام برد:

۱- گواهی نامه برای استخدام (گواهی سلامت) یا خارج شدن از استخدام (ازکارافتادگی) در دواير دولتی

۲- گواهی نامه برای معافیت از خدمت نظام وظیفه

۳- گواهی نامه برای شرکت در مجامع گوناگون نظیر مسابقات ورزشی، سفر حج و ...

۴- گواهی نامه تندرستی برای رانندگی

۵- گواهی نامه برای سازمان هایی که خسارت جانی بیماران را جبران می کنند نظیر شرکت های بیمه

۶- گواهی های صادره بنا به درخواست مراجع قضایی و استعلام پزشکی قانونی

توجه به موارد ذیل در تنظیم گواهی نامه های پزشکی امری اساسی و مهم است:

۱- در گواهی نامه های پزشکی باید نام و نام خانوادگی پزشک، شماره نظام پزشکی، نوع تخصص، نشانی دقیق محل کار و تاریخ و ترجیحاً ساعت معاینه ذکر شود.

۲- مطالب درج شده در گواهی باید صریح، خوانا و دور از هر گونه ابهام و بر اساس موازین علمی و روز دانش

پزشکی باشد.

۳- احراز هویت اهمیت تعیین کننده دارد و بر اساس شناخت قبلی، کارت شناسایی معتبر، معرفی مأمور انتظامی یا با الصاق عکس از چهره فرد به گواهی، صورت می گیرد.

۴- محتوای گواهی باید براساس یافته های بالینی پزشکی و منطبق بر واقعیت باشد.

۵- علایم سوژکتیو راکه از طرف بیمار بیان می شود را می توان در گواهی قید کرد.

۶- تاریخ شروع و خاتمه استراحت به حروف و اعداد درج و مدت استراحت در نظر گرفته شده برای بیمار منطبق بر اصول علمی باشد.

۷- بهتر آن است که پزشکان تصویر یا رونوشتی از تمامی گواهی های پزشکی صادر، از طرف خود را برای بایگانی شخصی نگه داری کنند.

صدور انواع گواهی نامه های خلاف به جهت آثار سوئی که دارند و ممکن است موجب ضرر و زیان دولت یا اشخاص حقیقی یا حقوقی دیگر شوند، جرم شناخته می شوند.

ماده ۵۳۸ قانون مجازات اسلامی:

جعل گواهی پزشک جهت معافیت از خدمات دولتی یا نظام وظیفه یا جهت ارائه به دادگاه مجازات حبس از شش ماه تا یک سال یا جزای نقدی

ماده ۵۳۹ قانون مجازات اسلامی:

صدور گواهی خلاف واقع توسط پزشک برای معافیت از خدمت در ادارت رسمی یا نظام وظیفه یا تقدیم به مراجع قضایی مجازات حبس از شش ماه تا دو سال یا جزای نقدی

ماده ۵۴۰ قانون مجازات اسلامی:

برای سایر تصدیق نامه های خلاف واقع که موجب ضرر شخص ثالث می باشد یا اینکه خسارتی به خزانه دولت وارد آورد مرتکب علاوه بر جبران خسارت به شلاق ۷۴ ضربه یا جزای نقدی محکوم خواهد شد .